
e-ÖĞRENME KONUSUNDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Prof. Dr. Yasemin GÜLBAHAR

e-Öğrenme ve Uzaktan Eğitim için Araştırma Alanları

- Uzaktan eğitim konusunda yapılan araştırmalar için ilk sınıflandırma önerilerinden biri Holmberg (1985) tarafından yapılmıştır:
 - (1) Uzaktan Eğitim Felsefesi ve Kuramları
 - (2) Uzaktan Eğitim Öğrencisi
 - (3) Uzaktan Eğitim İçeriği
 - (4) Etkileşim ve İletişim
 - (5) Yönetim ve Organizasyon
 - (6) Ekonomi
 - (7) Sistemler
 - (8) Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

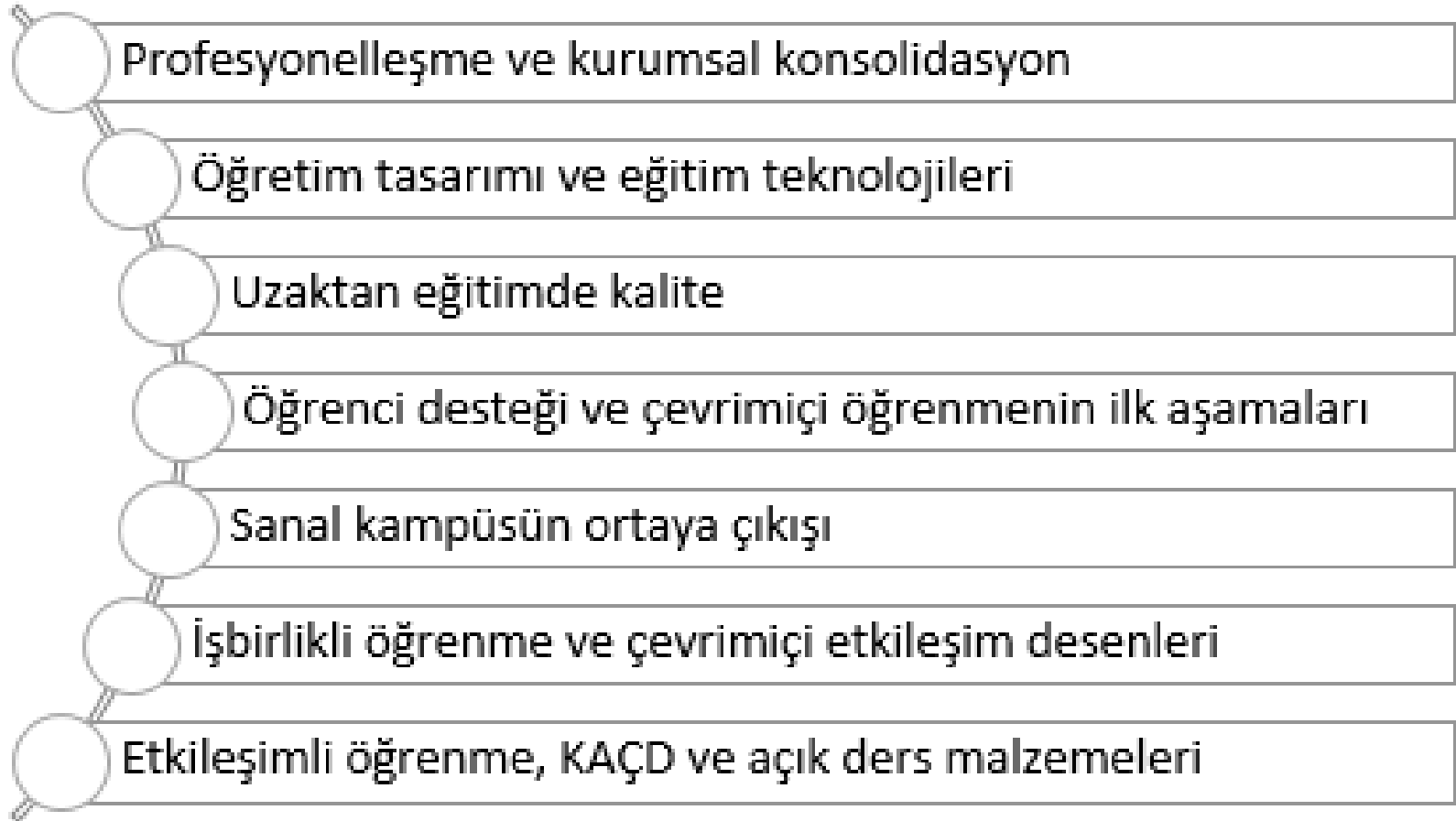
e-Öğrenme ve Uzaktan Eğitim için Araştırma Alanları

- Berge ve Mrozowski (2001) ise Sherry (1996) tarafından önerilen on başlık üzerinde çalışmış ve 1990-1999 yıllarını kapsayan çalışmalarını sonucunda şu 10 araştırma alanını içeren sınıflandırmayı yapmışlardır:
 - (1) Öğretim Sürecindeki Katılımcı Rollerinin Tanımlanması (Eğitmenler, Öğrenciler ve Yönlendiriciler)
 - (2) Teknoloji Seçimi ve Adaptasyonu
 - (3) Tasarım Konuları
 - (4) Etkileşimi ve Aktif Öğrenmeyi Arttırmak İçin Stratejiler
 - (5) Öğrenci Özellikleri
 - (6) Öğrenci Desteği
 - (7) Organizasyona İlişkin Konular (Plânlama, Yönetim ve Ekonomi)
 - (8) İlkeler ve Yönetim
 - (9) Eşitlik ve Erişim
 - (10) Kâr-Zarar ve Maliyet Analizleri

Uzaktan Eğitim için Araştırma Alanlarının Sınıflandırılması

Makro Düzey: Uzaktan Eğitim Sistemleri ve Kuramlar	<ul style="list-style-type: none">-Erişim, eşitlik ve etik-Kuramlar ve modeller-Eğitimin globalleşmesi ve kültürel farklılıklar-Uzaktan eğitim sistemleri ve kurumları-Uzaktan eğitimde araştırma yöntemleri ve bilgi transferi
Orta (Meso) Düzey: Yönetim, Organizasyon ve Teknoloji	<ul style="list-style-type: none">-Yenilik ve değişim-Kalite güvencesi-Maliyetler ve yararlar-Profesyonel gelişim ve fakülte desteği-Öğrenci destek sistemleri-Eğitim teknolojileri-Yönetim ve organizasyon
Mikro Düzey: Uzaktan eğitimle öğretme ve öğrenme	<ul style="list-style-type: none">-Öğrenen topluluklarda etkileşim ve iletişim-Öğretim tasarımı-Öğrenci özellikleri

e-Öğrenme Konusunda Yapılan Araştırma Sonuçları

e-Öğrenme Konusunda Yapılan Araştırma Sonuçları

- Öğrenci Başarısı
- Öğrenci Algıları
- Öğrenci Özellikleri
- Etkileşim
- Uzaktan Eğitim Teknolojileri
- Etkililik
- Ders Kalitesi
- Öğretmen Özellikleri
- Ekonomik Boyut
- E-Öğrenme Konusunda Karşılaşılan Güçlükler

Öğrenci Başarısı

- Geleneksel yöntemle öğrenen öğrencilerle, uzaktan eğitim yöntemi ile öğrenen öğrenciler arasında başarı açısından önemli bir fark gözlenmemektedir. Aragon, Johnson ve Shaik (2000) araştırmalarında uzaktan eğitimle ve yüz yüze eğitim yapan farklı öğrenme stilindeki öğrencilerin başarılarının birbirine eşit olduğunu bulmuştur.
- Genel olarak, her iki yöntem karşılaştırıldığında, öğrenci başarısının değişmediği veya e-öğrenme yöntemi (uzaktan eğitim) ile öğrenenlerin daha başarılı olduğu görülmektedir.

Öğrenci Algıları

- Memnuniyet, tutum, algılanan öğrenme ve etkileşim faktörleri açısından öğrenci algıları incelendiğinde, kurumsal, öğretim ortamı, yönetim ve destek servisi etkenlerinin bu algıları etkilediği gözlenmiştir.
- Belcheir ve Cucek (2002), yaptıkları araştırmalarında, uzaktan eğitimin en olumlu yönünün zamandan ve mekândan bağımsızlığı olarak algılandığını görmüşlerdir.
- Dick, Case ve Burns (2001) öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kararsıza yakın seviyede olduğu, uzaktan eğitimi ikinci seçenek olarak gördüklerini söylemektedir. Bu etkenler geleneksel yöntemle öğrenen öğrenciler içinde belirleyici olmaktadır.

Öğrenci Özellikleri

- Öğrenme stili
- Karakter özellikleri
- Denetim odağı
- İletişim becerileri
- Motivasyon

Etkileşim

- Etkileşim, e-öğrenme sürecinin kilit değişkenlerinden biridir. Farklı teknolojiler, farklı etkileşim düzeylerinin oluşmasına neden olmaktadır.
- Bazı araştırmalarda, bu teknolojilerin ve etkileşim düzeylerinin öğrenci başarısını etkilemediği gözlenmektedir. Örneğin, hiç etkileşimde bulunmayan öğrenciler de diğerleriyle aynı başarıyı elde etmektedir. Bazı araştırmalarda ise, etkileşim düzeyi arttıkça başarının da arttığı gözlenmektedir.
- Roblyer ve Wiencke (2004), uzaktan eğitimle verilen derslerde öğrencilerle etkileşim derecesinin başarıyı açıklayan önemli bir gösterge olduğunu söylemektedir.

Uzaktan Eğitim Teknolojileri

- Öğrenme deneyimleri açısından bakıldığında, farklı uzaktan eğitim teknolojilerinin olumlu ve olumsuz yönleri olduğu belirlenmiştir.
- Örneğin, öğrenme yönetim sistemleri eğiticiler tarafından öğrencilere ev ödevlerinin, test ve materyal hazırlanmasında, çevrimiçi tartışma ortamları sunulmasında ve hazırlanmasında yaygın kullanıma sahiptir.
- Ancak bazı öğrenciler bu ortamların sadece eğitmen ve arkadaşları ile sınırlı olmasının motivasyonlarını düşürdüğünü belirtmektedir

Etkililik

- Yapılan araştırmalarda tüm uzaktan eğitim programlarının eşit olarak etkili olmadığı görölmektedir.
- E-öğrenme yaklaşımı ile öğrenim gören öğrencilerin dersi ve programı bırakma yüzdelerinin, geleneksel ortama göre çok daha fazla olduğu bulunmuştur.
- Rovai (2003), uzaktan eğitimi bırakan öğrencilerin oranının %50'den fazla olduğunu söylemektedir. Uzaktan eğitimde, geleneksel öğretim kadar etkili bir eğitim-öğretim sağlanabilmesi için; a) Öğretimsel hedeflere uygun teknoloji ve yöntemler kullanılmalı, b) Öğrenci-öğrenci arasında etkileşim sağlanmalı, ve c) Öğretmen, öğrenciye gerekli dönütleri vermelidir.

Ders Kalitesi

- Kaliteli ve sık etkileşim yaşanması, öğrencinin eğitmen ve teknik anlamda her ihtiyaç duyduğunda desteklenmesi ve teknik anlamda minimum düzeyde sorunla karşılaşması, en öne çıkan faktörler arasındadır.
- Dersin olabildiğince fazla etkileşimli materyal içermesi ve öğrencinin eğitmen ve diğer öğrencilerle farklı iletişim araçları kullanarak sürekli etkileşim içinde olması çok önemlidir.
- Yine öğrencinin her ihtiyaç duyduğunda sorularına yanıt alabilmesi ve karşılaştığı problemlere çok hızlı çözüm bulabilmesi dersin kalitesini arttırmaktadır. Son olarak ise, öğrenciler ne kadar fazla teknik sorunla karşılaşursa o kadar olumsuz tutum geliştirebilmekte ve motivasyonları düşmektedir.

Eğitmen zellikleri

E-ğrenme sürecinde bulunan eğitmenlerin farklı özelliklerle donanmış olmasđ beklenmektedir.

- Dersi plânlama ve yönetme konusunda yeterli becerilerle ve deneyim ile donanmış olan,
- Anlatım için sözel ve görsel öğeleri etkili biçimde kullanabilen,
- Farklı pek çok grubu aynı anda koordine edebilen ve etkinlikleri yönetebilen ve
- Etkili iletişim kurabilen ve ğretim ortamını etkili bir şekilde yönetebilen eğitmenlerin çok daha başarılı bulunduğu ortaya çıkmıştır (Roblyer, 2006, s. 224).

Ekonomik Boyut

- E-öğrenme yaklaşımında uygulama ve değerlendirme sürecinde maddi yük getirecek yatırımlar neler olabilir?
- Kurumların bütçe planlamaları için bu bulgular önem taşımaktadır. Maddi açıdan yapılması gereken yatırımlar incelendiğinde, teknoloji, iletim, bakım, altyapı, üretim, destek ve insan kaynakları ortaya çıkmıştır.
- Ayrıca, bu kaynaklar ne kadar çok derste ne kadar etkili bir şekilde kullanılabilirse, yatırımlar o kadar azalmaktadır. Kurumlar ilk yapılanma süreçlerinde, yenilenme ve genişleme süreçlerinde bu maddeleri mutlaka göz önünde tutarak planlama yapmalıdırlar.

Öğrenci Memnuniyeti

Öğrenci memnuniyetini belirleyen faktörler:

Boyutlar	Öne Çıkan Belirleyiciler
Öğrenci Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Öğrencinin teknolojiye karşı tutumu• Öğrencinin bilgisayar kaygısı• Öğrencinin teknoloji kullanımına ilişkin kişisel yeterlikleri
Eğitmen Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Dönüt verme konusunda zamanlama• Eğitimci'nin e-öğrenmeye karşı tutumu
Ders Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Dersin esnekliği• Dersin kalitesi
Teknoloji Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Teknolojinin kalitesi• İnternet kalitesi
Tasarım Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Algılanan kullanılabilirlik• Algılanan kullanım kolaylığı
Ortam Boyutu	<ul style="list-style-type: none">• Değerlendirme sürecinde farklılık• Etkileşim düzeyi

e-Öğrenme Konusunda Karşılaşılan Güçlükler

Berge ve Muilenburg (2000) yaptıkları alanyazın taramasında uzaktan eğitim uygulamaları için olası altmış dört güçlük tespit etmişlerdir. Bu güçlüklerden en öne çıkanları;

- zaman ayırma,
- finansal güçlükler,
- kurumsal olarak değişime kapalı olmak,
- kurumsal olarak ortak görüşleri paylaşmamak,
- destek personelinin yetersiz olması,
- stratejik planlama eksikliği,
- uygulamanın yavaş gelişmesi,
- ödül ve katılım mekanizmalarının yetersizliği,
- teknolojik değişimlerin takip edilmemesi ve
- teknolojik alt yapı yetersizliği olarak belirlenmiştir.

Sonuç

- Öğrenci başarısı açısından geleneksel eğitim ile uzaktan eğitim arasında fark olmadığı gözlenmiştir.
- Uzaktan eğitim öğrencileri, sınıf ortamındaki kadar iyi öğrendiklerini düşünmektedir.
- En başarılı uzaktan eğitim öğrencilerinin, içsel denetimli, içten güdülenmiş ve soyut öğrenen öğrenciler olduğu belirlenmiştir.
- Etkileşim çok önemli olmasına rağmen gerekmedikçe kullanılmamalıdır.
- Bireysel katılımın değil, öğrenciler arasında işbirliği ve grup dinamiği oluşturmanın daha önemli olduğu görülmüştür.
- Öğrenme deneyimleri açısından bakıldığında, farklı uzaktan eğitim teknolojilerinin olumlu ve olumsuz yönleri olduğu belirlenmiştir (Simonson, Smaldino, Albright ve Zvacek, 2003, s. 79).

Tartışalım

1. E-öğrenme konusunda en önemli araştırma alanı hangisidir? Neden?
2. E-öğrenme sürecinin kalitesini belirleyen değişkenler hangileridir? Neden?
3. Kendi sınıflamanızı yapmanız istense, e-öğrenme konusundaki araştırma alanlarını nasıl sınıflandırırsınız? Genel ve alt başlıkları detaylı bir şekilde belirtiniz.
4. Uzaktan eğitimde yapılan araştırma sonuçlarına göre, aşağıdaki iki bulgunun nedenlerini açıklayınız.
 - “Öğrenci başarısı açısından geleneksel eğitim ile uzaktan eğitim arasında fark olmadığı gözlenmiştir.”
 - “Uzaktan eğitimde bireysel katılımın değil, öğrenciler arasında işbirliği ve grup dinamiği oluşturmanın daha önemli olduğu görülmüştür.”